

Huvudman

Frösunda Omsorg Utbildning AB
Org nr 556106-1853
info@frosunda.se

Beslut

Datum 2025-10-24
Dnr 2025:6162
Sida **1 (8)**

Ärendet

Tillsyn av anpassade grundskolan Ikasus friskola, Frösunda Omsorg Utbildning AB i Vallentuna kommun

Beslut

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 1 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Frösunda Omsorg Utbildning AB avseende brister rörande undervisning ges av behöriga och legitimerade lärare. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser arbetet med undervisning bedrivs under ledning av lärare, kränkande behandling samt elevhälsa.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2025 inlett en tillsyn av Ikasus friskola i Vallentuna, som är en anpassad grundskola med årskurserna 1-9.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Ikasus friskola följer gällande bestämmelser om lärare (undervisning bedrivs under ledning av lärare samt undervisning ges av behöriga och legitimerade lärare), arbetet med kränkande behandling och elevhälsa.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer den 9 oktober 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. lärarlegitimationer och rekryteringsannonser. Huvudmannen har yttrat sig/getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Avstående från ingripande

Lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Undervisning bedrivs under ledning av lärare

Av intervjuer med elever och lärare framgår att det är lärare som planerar och genomför undervisningen. Vissa elever har behov av att sitta enskilt med en resursperson efter att läraren haft genomgång. Till dessa elever går läraren runt för att följa upp hur arbetet fortskrider. Uppskattningsvis finns det en resursperson per elev i klassen.

Undervisning ges av behöriga och legitimerade lärare

Av inkomna lärarlegitimationer framgår att samtliga lärare är legitimerade. Det framgår även att ingen av de lärare som är anställda på skolan har en speciallärarexamen med inriktning intellektuell funktionsnedsättning. Rektorn bekräftar i intervju att huvudmannen har försökt söka efter lärare med speciallärarexamen men att det inte har lett till en anställning då de sökande inte känts rätt eller haft erfarenhet av målgruppen. Två av de fyra lärarna har undervisat på skolan i mer än ett läsår. Av ingiven dokumentation framgår att huvudmannen har gjort rekryteringsförsök där man sökt efter speciallärare eller specialpedagog inför höstterminen 2025. Av annonserna framgår bland annat att skolan är en anpassad grundskola och att skolan söker lärare åt elever med intellektuell funktionsnedsättning. Av dessa framgår dock inte att det skolan söker är speciallärare med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning.

Rättslig reglering

I skollagen avses med begreppet undervisning sådana processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som

syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden (1 kap. 3 § skollagen).

En legitimerad lärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver (2 kap. 15 § skollagen).

Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. (2 kap. 13 § skollagen).

För att vara behörig att undervisa i anpassade grundskolan i årskurs 1–6 krävs utöver en grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3, även att läraren har en speciallärarexamen med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning. En sådan lärare är endast behörig att undervisa i det eller de ämnen som omfattas av lärarens utbildning. Lärare är dessutom behörig att undervisa i det eller de ämnesområden för vilket ett sådant ämne är relevant. (2 kap. 11, 11 a, 12, 12 a §§ förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare)

För att vara behörig att undervisa i anpassade grundskolan i årskurs 7–9 krävs utöver en grundlärarexamen mot arbete i årskurs 4–6, även att läraren har en speciallärarexamen med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning. Kravet på speciallärarexamen gäller inte lärare som har avlagt en äldre behörighetsgivande examen om den omfattar inriktning eller specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning. Läraren måste därutöver vara behörig att undervisa i det ämne han eller hon undervisar i. En sådan lärare är endast behörig att undervisa i det eller de ämnen som omfattas av lärarens examen. Läraren är dessutom behörig att undervisa i det eller de ämnesområden för vilket ett sådant ämne är relevant. (2 kap. 13–16 §§ förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare).

Av förarbetena till skollagen framgår att huvudmän har en skyldighet att för undervisning använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som han eller hon ska bedriva. Det övergripande syftet med reglerna är att så långt som möjligt säkerställa att elever får undervisning av lärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver. Ambitionen ska vara att eleverna alltid undervisas av lärare som har en utbildning för den undervisning som de bedriver (prop. 2009/10:165, s. 262, 269 och 649). Vidare anges att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat och att studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat (prop. 2009/10:165, s. 261). Att en skola har tillräckligt med lärarresurser, både vad gäller omfattning och kvalitet, är en central förutsättning för att

elever ska kunna få sin rätt till utbildning tillgodosedd och för att utbildningen i övrigt ska hålla en hög kvalitet (prop. 2013/14:112, s. 47).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 2 kap. 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan person får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. (2 kap. 18 § skollagen).

Av förarbetena till bestämmelsen framkommer det att för att få använda en annan lärare i den befintliga organisationen, i enlighet med undantagsregeln, bör det vara tillräckligt att det i huvudmannens organisation inte finns någon lärare med rätt utbildning tillgänglig. Handlar det om nyrekrytering bör huvudmannen naturligtvis så långt möjligt anställa lärare med en utbildning avsedd för den undervisning läraren ska bedriva (prop. 2009/10:165 s. 268f). Det framgår vidare i förarbetena att en person som enligt huvudregeln inte får användas för att bedriva en viss undervisning får användas för detta under högst ett år i sänder. I normalfallet bör det vara till terminens eller läsårets slut. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen (prop. 2009/10:165 s. 653).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister inom området lärare.

Undervisning bedrivs under ledning av lärare

Av utredningen framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav gällande att undervisning bedrivs under ledning av lärare. Ärendet ska avslutas i denna del.

Undervisning ges av behöriga och legitimerade lärare

Av utredningen framgår vidare att det är legitimerade men obehöriga lärare som undervisat eleverna och har gjort det i mer än ett läsår. Enligt rektorn har rekryteringsförsök av lärare med speciallärarexamen med inriktning intellektuell funktionsnedsättning gjorts, och rektor har som stöd för detta inkommit med en rekryteringsannons. Av annonsen framgår dock inte att huvudmannen söker lärare med speciallärarexamen med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning, utan endast lärare som har en speciallärarexamen. Av skollagen och förarbeten framgår att huvudregeln är att enbart den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisning. Om det inte finns någon sådan lärare att tillgå inom huvudmannens organisation får en annan lärare

bedriva sådan undervisning. Användandet av en lärare utan legitimation och utan rätt behörighet ska endast ske undantagsvis och under en begränsad tid. En sådan lärare får undervisa högst ett år i sänder.

Mot bakgrund av att det av rekryteringsannonserna inte framgår att huvudmannen söker en lärare med speciallärarexamen mot intellektuell funktionsnedsättning, vilket enligt skolförfattningarna utgör ett krav för att vara behörig i den anpassade grundskolan, bedömer Skolinspektionen att huvudmannen inte, i tillräcklig utsträckning, har försökt rekrytera behöriga lärare till den anpassade grundskolan. Detta är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Frösunda Omsorg Utbildning AB:s verksamhet vid Ikasus friskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att undervisning ges av behöriga och legitimerade lärare.

Utredningen visar att huvudmannen visserligen har gjort rekryteringsförsök avseende speciallärare men har inte i annonsen angett att det är en speciallärare med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning som eftersökts. Av annonsen framgår dock att det som eftersöks är lärare i den anpassade grundskolan och åt elever med intellektuell funktionsnedsättning. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som ringa och finner därför skäl att avstå från att ingripa.

Områden utan konstaterade brister

Arbetet med kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare framgår att de kränkningar som sker på skolan anmäls till rektorn och huvudmannen. Vidare framkommer att utredningar startas och åtgärder sätts in för att förhindra att kränkningar uppstår igen. Av intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framgår att samtlig personal agerar och anmäler när det kommer till deras kännedom att en elev kan ha upplevt sig kränkt. Kränkningsanmälningarna görs via skolans skolplattform och anmälan kommer då både till rektorn och till huvudmannen. Av intervjuerna framgår att åtgärder sätts in fort och det

kan exempelvis handla om att ge eleven en ny placering i klassrummet eller att tillsätta ytterligare en resursperson för att stödja eleven. Rektorn berättar att de på kommande studiedag ska arbeta med olika "case" för att få fördjupad kunskap om hur personalen ska tänka kring kränkningssituationer som kan uppstå.

Rättslig reglering

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. (1 kap. 5 § skollagen)

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Elevhälsa

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av utredningen framgår att skolans elevhälsa består av specialpedagog, skolsköterska, läkare, kurator och psykolog. Nämnade funktioner träffas på elevhälsomöten två gånger per termin. Skolan har också en gång i månaden möte i det lokala elevhälsoteamet. I detta ingår lärarna, rektorn, biträdande rektorn samt specialpedagogen. Vid dessa tillfällen sker en genomgång av alla elever. Rektorn och representanterna för elevhälsan berättar i intervju att det förebyggande och hälsofrämjande arbetet mycket handlar om rörelse och kost. Eleverna engageras i olika motionslopp och skolsköterskan har samtal om kost.

Rättslig reglering

För eleverna i anpassade grundskolan ska det finnas tillgång till elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal. Elevhälsan ska vara en del av skolans kvalitetsarbete. Vid behov ska elevhälsan samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten. För medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagog eller speciallärare (2 kap. 25 § skollagen).

Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Detta innebär att elevhälsan ska bidra till skapandet av miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Elevhälsan ska också stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål (prop. 2009/10:165 s. 656 och 657). Arbete med elevhälsa bör i stor utsträckning vara förebyggande och ha en hälsofrämjande inriktning. Arbete med elevhälsa förutsätter vidare en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper samt att det finns kompetens att tillgå för detta arbete. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling och undervisningen om tobak, alkohol och andra droger och övrig livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning med mera. Elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor (prop. 2009/10:165 s. 276).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Fanny Lingqvist

Beslutsfattare

Signerat av: Fanny Lingqvist

2025-10-24

X Terese Westin

Terese Westin

utredare

Signerat av: Terése Westin

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Caroline Turan medverkat.